

tana panui, katahi ano te tangata i penei tona matauranga me te Atua kia kitea mai ano ia i nga he o te tangata i nga rau maero maha o te moana whanui o Niu Tirenī.

Mo te kupu tuarua a Penetana,—Kua ki nga Maori na Te Keepa ano ratou i whakawehiwehi ki enei kupu: “Ki te kore koutou e whakaae ka hoatu nga moni o to koutou whenua ma Ngatitōa; ki te tohe tonu koutou ki te pupuri i to koutou whenua ka tonoa mai he Hoia, hei patu i a koutou. He pono enei kupu he nui hoki nga tangata hei whakapono i ana kupu. E kore hoki ahau e huna, me korero rangatira ahau. He manua hoki te kaupuke o Te Keepa i haere ai ki Akarana Aireni i te taha tonga. No tona hokinga mai i taua motu i Akarana ka rere mai ki Otakou ka tonoa ia ki toku matua ki a Taiaroa me etahi atu Rangatira kia haere mai ki Kaiapoi ki Akaroa ranei ki te hoko whenua. Ka haere mai aua Rangatira i a Te Keepa ma runga i tona manua, a Taiaroa, a Karetai, a Haereroa, a Horomona, a Tare Te Kahu, a Wi Potiki, me etahi atu. I a ratou e rere ana mai i te tahataha o te whenua, ka mea Te Keepa ki nga Rangatira: “Kei whea herohe mo te whenua hei tuku mai ki au?” Ka mea ratou, “Ko te whenua i te tahataha moana nei, kua e huri atu ki tua o nga maunga e tu mai ra.” Ka mutu ano te taima i tohutohu atu ai nga Rangatira ki a Te Keepa. Ko nga mahi i runga i te manua he kai waipiro, he haurangi, he aha he aha. Ka tu ki Akaroa te manua ka haere ki uta ki te whare o nga Wiwi i Akaroa a Te Keepa me ona hoa me nga rangatira i haere atu nei ratou. Kua tae mai ki reira etahi o nga rangatira o Kaiapoi, ka tu taua runanga o Te Keepa, ka whakakahoretia taua hoko a Te Keepa e taua runanga. Ka hoki a Te Keepa me ona hoa ki runga i tona kaupuke, ka whakaaaro ritenga mana mo te korenga o nga Maori e whakaae. Katahi a Te Keepa ka tonoa kia tikina nga Maori kia haere mai ki te kaupuke, ka tohe tonu ia kia whakaae nga Maori ki te tako i aua moni ki te kore ratou e whakaae ki aua moni, ka hoatu e ia aua moni ki a Ngatitōa. Ehara taua manua nei i te whenua maroke; ekari he kaupuke, i waho i te moana. Ka tohe ano nga Maori kia nui rawa atu te utu mo taua whenua. Kaore rawa atu nga Maori i pai no reira i puta ai enei kupu a Te Keepa ki aua Rangatira: “Me whakaae ano koutou ki te moni e rua mano Pauna (£2,000), hei moni taunaha i to koutou whenua.” Ka mea nga nga Maori ki a Te Keepa: “Ka riro katoa to matou whenua i tena ritenga au, engari me haere kia roherohea te tuawhenua kia wehewehe hongī nga whenua mo te whakatapu ki a matou.” Katahi a Te Keepa ka mahara ko te mea pai ano tenei ko te kaupuke nei akuanei ka haere ahau ki uta ki te titiro i nga whenua e wehea e au ka kore ano te whenua e riro mai ki au.

Ka puta ano he kupu a Te Keepa, penei: “Me waiho kia hoki mai ahau; engari me whakaae koutou kia tuhia te pukapuka tuku whenua. Kua koutou e wehi ki to koutou whenua e kore hoki to koutou whenua e riro, engari ka waiho ma te Kawanatanga o koutou whenua e tiaki, ko a koutou kainga nohoanga me a koutou mahinga kai ka waiho mo koutou me o koutou uri i muri i a koutou, i muri ma te Kawanatanga e whakarite etahi whenua mo koutou, ana ruritia te whenua.”

Katahi a Te Keepa ka tuhituhi kau i tana tiiti, ka tuhituhia ano e Te Keepa ana kupu i pai ai hei whakamate i te iwi Maori, me nga Maori e haurangi ana i te waipiro i runga i te kaupuke. I whakaae ano nga Maori ki te tako i taua moni taunaha a Te Keepa, kia riro mai ki a ratou te £2,000. Te otinga o te titi te tuhi ka panuitia mai hoki e £500 hei homai, ki nga Maori. Ka rongo etahi o nga rangatira o Kaiapoi e rima ano £500 pauna te moni e tukua mai, ka mahue taua hoko ka hoki te nuinga ki uta, ka mahue ko nga mea i te kaupuke nana aua moni i mau ka tuhi hoki ratou i o ratou ingoa ki tana tiiti. E ki ana etahi o nga Maori kahore rawa atu ratou i te mahara i rongo ratou i nga korero o taua pukapuka a Te Keepa, i te nui o te waipiro a nga heramana o te kaupuke ma ratou. Muri mai ko Matara te Komihana ka tonoa ano e te Kawana kia haere ia ki te whakarerite i nga hoko a Ngaitahu. Ka tohe i reira nga Maori kia wehea rawatia te tuawhenua ki waho. Ka mea atu a Matara e kore e pai kua mau ki roto o te pukapuka a Te Keepa. Ka mea nga Maori ki a Matara, kahore ratou i pera, ka whakahokia mai a Matara e nga Maori, ka mea kua oti matou te tinihanga e Te Keepa kua tuhia ano te tuawhenua. Ka mea a Matara akuanei kore ai nga Maori e whakaae akuanei kore ai e riro te whenua nei akuanei hoki kore ai he mana o te pukapuka tuku a Te Keepa, ka puta ano enei kupu waniwani a Te Matara: Ko te tuawhenua e tohe nei koutou me wehe ki waho ki taku titiro iho kua mau rawa ki te titi a Te Keepa. Ka mea nga Maori he mea tahae noa, he mea kukume noa na Te Keepa ana korero ki taua pukapuka. Ka puta enei kupu a Matara: “Me tako ano e koutou nga toenga o nga moni a Te Keepa: (1.) Ma te Kawanatanga to koutou whenua e utu a muri ake nei: (2.) Ka whakaturia he kura mo ia kaika o koutou, puta noa te iwi o Ngaitahu; (3.) He hohipera mo koutou mo o koutou mate kia ora ai koutou kei mate; (4.) Ma te Kawanatanga koutou e tiaki tonu e whakai tonu kia ora ai koutou.” Katahi ano nga Maori nga kawari mai ki te tuhi i o ratou ingoa ki te pukapuka tuku moni a Matara. Ko aua moni a Matara no roto ano i te rua mano a Te Keepa i korerotia ki Akaroa. Kua mohio te ao katoa he pono ano te tinihangatanga a Te Kawanatanga i a Ngaitahu me etahi atu o te Koroni o Niu Tirenī.

Me whakahoki ano e au nga kupu a Penetana e kiia nei he matakū no Ngaitahu i nga taua a Te Rauparaha. I ki a Penetana kahore a Te Keepa i whakahua i a Ngaititōa ki a Ngaitahu. E tika ana te kupu na Te Keepa i whakawehiwehi ki a Ngaitahu ki tenei kupu tonu:—Ki te kore koutou e tango i nga koutou moni, ka kawea e au nga moni ma Ngaititōa ki te uaua koutou ka tonoa mai he hoia hei tako i to koutou whenua. Inahoki kua puta i roto i to panui te ingoa o te Rauparaha e rongo ana ahau i taua kupu mo Ngaitahu e puta ana i nga tau katoa i nga Komihana i nga Minita o te Paremata i a koe ano hoki e Penetana, he iwi mate a Ngaitahu. Kahore rawa to kupu e whakaponohia e au a kore ano hoki e whakaponohia e nga tangata matau ki nga ture o to te whawhai tikanga. Mau tonu e ki nui nga whawhai i riro i a Te Rauparaha, me nga whawhai i kaha ai nga taua a Te Rauparaha. Ki toku mahara kahore rawa nga whawhai whakamutunga a Te Rauparaha i kaha, kahore hoki i riro i a ia te mutunga. Kia tupato koe; nau i whakahou ena mea, ka waiho tonu tau panui hei timatanga korero ma taua enei wa e haere ake nei. Me to kupu e mea nei mo te rangamarie i homai e te Pakeha. Te utu mo tena kupu, pai atu ahau kia mate i te mea e ora nei ahau e rongo nei i te pouri me te mamae o toku iwi i nga kupu tinihanga waniwani a te iwi korero teka a te Pakeha.